LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Alueellinen vastuumuseo
Fellmaninkatu 3 15110 Lahti Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi
lahdenmuseot.fi

Lausunto
D/1275/10.02.01.00/2022
21.10.2026

Lahden kaupunki/Kaupunkisuunnittelu

Viite: Lausuntopyyntö 1.10.2026

Asia: Lahti, asemakaavamuutos A-2776 Huhmarannankatu 3, 5, 7, 9, 13 ja 15 sekä vesialue, luonnosvaihe

Lahden kaupunki on käynnistänyt asemakaavamuutoksen Huhmarannankadulla Möysässä. Kaavan tavoitteena on muuttaa yleisten rakennusten korttelialueen tontti asumiseen, rakennussuojeluasioiden käsittely, kaavamääräysten tarkistaminen sekä alueen rakennusoikeuksien tarkistaminen maanomistajien yhdenvertaisuuden perusteella. Suunnittelualue sijaitsee Möysän kaupunginosassa Joutjärven pohjoisrannalla noin 2,5 km:n etäisyydellä kaupungin keskustasta. Alue rajautuu pohjoisessa Huhmarannankatuun, lännessä korttelin 1420 rivitalotonttiin 17, etelässä Joutjärven vesialueeseen ja idässä Suopursunpuiston uimaranta-alueeseen. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 1,8 ha, josta yksityisessä omistuksessa olevien pientalotonttien pinta-ala on yhteensä 13 088 m2 ja kaupungin omistuksessa olevan yleisten rakennusten tontin pinta-ala on 3 526 m2. Rantaviivan pituus on yhteensä noin 315 m.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu 24.9.2026 päivätystä kaavaluonnosaineistosta pyydettynä lausuntonaan seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö
Asiakohdan kaavahankkeelle ei ole esteitä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Huhmarannankatu 3 on kaupungin omistama entinen lastenkodin tontti. Tontilla sijaitsee vanha lastenkodin päärakennus, joka muodostuu kolmesta eri rakennusosasta: Kaksikerroksinen huvilaosa on valmistunut vuonna 1919 huvilaksi, vanhin asuinosa sijaitsee lähimpänä tietä ja on valmistunut viimeistään vuonna 1918, ja niiden väliin rakentunut lastenkodin laajennusosa vuonna 1958. Niiden lisäksi rannassa on huvilarakennuksen kanssa luultavasti samaan aikaan rakentuneet saunarakennus sekä talousrakennus. Rakennuksista on tehty rakennushistoriaselvitys. (FCG 2023)

Huhmarannankadulla sijaitsevan entinen lastenkoti on ajallisesti kerroksellinen rakennuskokonaisuus ja kuvastaa paitsi lastenkotitoiminnan kehitystä Suomessa lähes sadan vuoden ajalta, myös varhaista huvila-asutusta Lahdessa. Rakennuksessa on hyvin paljon säilynyt alkuperäistä, suurimmat muutokset ovat huvilaosan kattomuodon muutos sekä 1950-luvun laajennusosa. Laajennuksellakin on arvonsa osana kokonaisuutta, sillä se voimistaa kokonaisuuden lastenkotihistorian todistusvoimaisuutta. Kaikki rakennuksen osat edustavat selvästi omaa aikaansa, ja laajennus on sovitettu muuhun

kokonaisuuteen hyvin. Rakennus on harvinainen esimerkki lastenkotirakennuksista alueella muun muassa rakennusten huvilahistorian ansiosta. Rakennuskokonaisuudella on erityisesti kulttuurihistoriallisia ja rakennushistoriallisia arvoja.

Kaavaluonnoksessa tehty useita vaihtoehtoisia kaavaluonnoskarttoja. Versioita on neljä: VE0+, VE1A, VE1B ja VE2. Luonnokset eroavat vain kaupungin omistaman tontin osalta, eli Huhmarannankatu 3:n. Sen osalta versioissa on eroja suojeltavissa rakennuksissa, lisärakennusoikeudessa sekä tonttijaoissa.

Vaihtoehdossa VE0+ tonttikoko on säilytetty nykyisellään. Rakennuksista on suojeltu entinen lastenkotirakennus laajennusosineen sekä vanha sauna. Tontille on sijoitettu yhdelle lisärakennukselle ohjeellinen rakennusala, sekä lähemmäs rantaa rakennusalat toiselle saunarakennukselle ja talousrakennukselle. Talousrakennuksen ala on jotakuinkin nykyisellä paikallaan.

Vaihtoehdossa VE1A nykyisestä tontista on lohkaistu sen länsipäästä oma AO-1 tontti. Tontilla sijaitsee suojeltu saunarakennus. Muu osa Huhmarannankatu 3:n tontista on AL/s-2 aluetta, jolla on suojeltu vain huvilaosa. Vanhempi asuinosa on esitetty rakennusalana nykyisen rakennuksen mukaisesti (kaavaselostuksessa sanotaan, että vanhempi asuinosa suojellaan tässä vaihtoehdossa, mutta kaavakartalla merkintää ei ole). Rannassa on kaksi rakennusalaa saunalle.

Vaihtoehdossa VE1B nykyinen Huhmarannankatu 3 on jaettu kolmeksi eri tontiksi. Läntisin tontti on kuten VE1A:ssa. Keskimmäisessä tontissa on suojeltu huvilarakennus, sekä rannemmassa ala saunalle. Itäisimmässä on suojeltu vanhin asuinosa sekä mahdollistettu lisärakentaminen. Lisäksi tontilla on rannassa rakennusala saunalle. Nämä kaksi tonttia on merkitty käyttötarkoitusmerkinnällä AO/s-2.

Vaihtoehdossa VE2 tonttijako on kuten VE1B:ssä, mutta kaikkien käyttötarkoitusmerkintä on AO-1. Rakennuksista on suojeltu sauna ja huvilarakennus.

Kaavaselostuksessa tehdyn arvioinnin perusteella esitetään VE1A:ta valittavaksi jatkosuunnittelun pohjaksi. Museo toteaa, että tämä on hyvä lähtökohta. Museon näkemys on, että entisen lastenkodin rakennuksista tulee asemakaavassa suojella vähintään vanha saunarakennus, huvilaosa ja vanhin asuinosa. Museo katsoo, että alueen tonttijaolla ei ole rakennussuojelun kannalta tässä merkitystä, vaikka on selvää että alueen jakamisella eri tontteihin tulee olemaan ympäristössä vaikutuksia (mm. aitaaminen). Museo esittää, että aitaamisen tapa ja tonttien käsittely esitetään tarkemmin ehdotusvaiheessa. Kaikki muut vaihtoehdot, paitsi vaihtoehto VE2, ovat museon näkemyksen mukaan soveltuvia jatkosuunnitteluun alueen kulttuuriympäristölliset arvot huomioiden.

Kaavaluonnoksessa on esitetty kaikille vaihtoehdoille yhteiset luonnosmaiset kaavamääräystekstit. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten tonteille osoitetaan joko AL/s-2 tai AO/s-2 merkintää. Vain AL/s-2 merkinnästä on tarjottu kaava-aineistossa koko määräysteksti (AO-merkintöjä on kaavamerkinnät-liitteessä vain AO-1 ja AO-3). AL/s-2 määräysteksti alkaa seuraavasti: *Asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialue, jolla ympäristökuva säilytetään. Rakennukset ovat kulttuurihistorian*

ja kaupunkikuvan kannalta merkittäviä. Tämän jälkeen määräystekstiin sisältyy sellaista tekstiä, joka museon näkökulmasta kuuluu varsinaisiin rakennuskohtaisiin sr-määräyksiin. Määräystekstin osa *talousrakennusten mittakaava, mittasuhteet, materiaalit ja väritys tulee sovittaa päärakennuksen ominaispiirteisiin. Korjaustöiden sekä käyttötarkoitus- ja muiden muutosten suunnitelmista on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa ennen rakennus- tai toimenpidelupaa koskevan päätöksen antamista,* voidaan edelleen säilyttää osana käyttötarkoitusmerkintää. Museo esittää harkittavaksi, olisiko suojeltuja rakennuksia sisältävillä tonteilla käyttötarkoitusmerkintä SR tarkoituksenmukainen, sillä se voi olla jossain määrin sallivampi erilaisten käyttötarkoitusten suhteen.

Sauna on osoitettu kaavaluonnosvaihtoehdoissa merkinnällä sr-1 ja muut rakennukset sr-2-määräyksellä. Sr-1 määräys on: *Suojeltava saunarakennus. Kulttuurihistorian kannalta tärkeä rakennus. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy.* Sr-2 määräys on: *Suojeltava rakennus. Kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne ja ajallinen kerrostuma säilyy.* Museo esittää, että määräyksiä täydennetään seuraavilla tavoilla.

Saunarakennus, sr-1:

- Suojeltava saunarakennus, *jota ei saa purkaa*. Kulttuurihistorian kannalta tärkeä rakennus. ~~Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy.~~ *Saunarakennuksen tyypilliset piirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää. Korjaus- ja muutostöistä on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa.*

Päärakennus/huvilarakennus ja vanhempi asuinosa, sr-2:

- Suojeltava rakennus, *jota ei saa purkaa*. *Kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja* kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, ~~että rakennuksen kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne ja ajallinen kerrostuma säilyy.~~ *etteivät ne turmele rakennuksen julkisivun tai vesikaton rakennustaiteellista arvoa. Erityisesti julkisivujen korjauksessa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja. Korjaus- ja muutostöistä on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa.*

Museo pitää hyvänä sitä, että koko rannan tonteille on asetettu pisterasterilla istutettava tontin osa lähelle Huhmarannankatua, sekä on osoitettu is-merkinnällä lähimpänä rantaa olevat tontin osat. Lisäksi Huhmarannankatu 3:n nykyiseltä tontilta on osoitettu muutamia maisemallisesti merkittäviä, säilytettäviä puita. Joutjärven maisemaselvityksessä, joka on osa kaava-aineistoa, on kaava-alueen ranta osoitettu tärkeänä puustoisena reunana järvelle päin. Maisemakuvan säilyminen on alueella tärkeää, joten riittävästä rannan puustoisuudesta on erityisesti huolehdittava. Museo esittää harkittavaksi is-määräyksen tarkentamisen esimerkiksi puulajien ja -määrien suhteen.

LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Lausunto
D/3333/12.03.02.03/2026
21.10.2026

Museo huomauttaa, että kaavan vaikutustenarviointi on vielä suppeaa, ja sitä tulee täydentää ehdotusvaiheeseen.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
arkeologi	Esko Tikkala
rakennustutkija	Roosa Norrlin

Tiedoksi: Museovirasto, Lupa- ja valvontavirasto

Fellmaninkatu 3 15110 Lahti Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi
lahdenmuseot.fi